

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دوره‌های آزاد مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران

نیم‌سال دوم ۱۴۰۴-۱۴۰۵

کانت: نقد قوه حکم

دکتر شهین اعوانی

عضو هیئت علمی مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران

یکشنبه‌ها: ساعت ۱۶ الی ۱۸

شروع دوره: ۲۶ بهمن ۱۴۰۴

مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران

روش تدریس کلاس «نقد قوه حکم» (نقد سوم کانت)، متن محور است و با توجه به تشکیل کلاس هفته‌ای یک بار (یکشنبه‌ها از ساعت ۴ تا ۶ بعد از ظهر) دو ترم تحصیلی به طول خواهد انجامید.

از دوستانی که علاقه‌مند به شرکت در این درس هستند تقاضا می‌شود به علت پیوسته بودن مطالب به صورت منظم در درس حضور یابند و برای دو ترم تحصیلی پیوسته برنامه‌ریزی کنند.

مشخصات کتاب کانت که متن آن اساس درس ما را تشکیل می‌دهد این است:

کانت، ایمانوئل: **نقد قوه حکم**، ترجمه عبدالکریم رشیدیان، نشر نی، حدود ۵۰۰ صفحه

مطالب کتاب **نقد قوه حکم** کانت حلقه‌ای است که کل کار دو نقد عقل نظری و نقد عقل عملی او را به هم ربط می‌دهد. هدف در این کتاب این است که نشان داده شود در شالوده قوه حکم نیز نظیر فاهمه و عقل، مبانی یا اصول پیشین وجود دارد. این مبانی اما نظیر مبانی عقل تقویمی نبوده بلکه صرفاً تنظیمی‌اند. یعنی مثبت چیزی درباره خصوصیات عین نیستند بلکه فقط ناظر بر شروطی هستند که ما تحت آنها آن اشیاء را ملاحظه می‌کنیم. به عبارت دیگر «ماتقدم» یا آپریوری، در شروط ذهنی کاربرد قوه حکم به طور کلی نهفته است. کانت در این اثر می‌کوشد تا یک فلسفه پیشین از «ذوق» فراهم کند.

سؤال اصلی دربارهٔ احکام ذوقی این است: چه‌گونه ممکن است چیزی را در طبیعت یا در هنر، بر پایهٔ چیزی بسیار ذهنی، یعنی یک احساس لذت، زیبا داوری کرد و در عین حال مدعی توافق همگان با حکم خود بود. هنر با خلق بهترین نمونه‌های کمال که طبیعت نیز به طرزی ایده‌آل قادر به ساختن آنهاست، از «طبیعت تقلید می‌کند». تحلیل امر زیبا و حکم ذوقی زیباشناختی....

مبنا یا اصل بنیادی نهفته در شالودهٔ قوهٔ حکم غایت‌مندی طبیعت است. به نظر می‌رسد طبیعت همه جا غایات و اهدافی را به نمایش می‌گذارد. این غایت‌مندی به دو صورت ممکن است موجود باشد: صوری و ذهنی یا واقعی و عینی.

در نقد قوهٔ حکم، تفاوت حکم زیباشناختی و حکم غایت‌شناسی را مطرح می‌شود. حکم زیباشناختی یک غایت‌مندی را به نمایش می‌گذارد که ذهنی، صوری و طارد هر گونه غایت ذهنی یا عینی است ولی در حکم غایت‌شناختی ما با مفهوم «تأمل» روبرویم.... دربارهٔ احکام تأملی به تفصیل بحث می‌شود.